

Co je *AKTUM*

Břetislav Horyna

Dlouhodobé problémy v oblasti teorie a metodologie religionistiky budí stále větší pozornost. Opakovaně na ně reagují nejen jednotlivci, ať již přímo religionisté, nebo lidé orientovaní na kulturní a sociální vědy, ale metodologická problematika je stále častěji diskutována také v národních religionistických společnostech. Německá společnost pro religionistiku (DVRW) se vnitřně člení na několik tematicky specializovaných pracovních skupin, které sdružují zájemce o konkrétní religionistické otázky (například Arbeitskreis Asiatische Religionsgeschichte; Arbeitskreis religiöse Gegenwartskultur in Deutschland; Arbeitskreis Religionen Asien der Gegenwart, a další). Některé z těchto skupin existují již po léta a reprezentují tradice německé religionistiky tím, že pořádají v pravidelných, většinou dvouletých intervalech jednání, věnovaná vždy jedné dílčí otázce z daného problémového okruhu. Zpravidla se dodržuje jednotná forma jednání: jeden či dva členové pracovní skupiny jsou pověřeni, aby vypracovali podkladový materiál, na který pak polemickými diskusními příspěvky reaguje deset až patnáct respondentů ve veřejné rozpravě. Z jednání obvykle vycházejí sborníky písemných podkladů a záznamů diskusí, které jsou poměrně ceněné právě kvůli zachycení mnoha podnětů a impulsů z debat, jež při běžných konferencích často vyznívají naprázdno. Zakládání pracovních skupin, jejich fungování, financování a zveřejňování výsledků práce se řídí stanovami DVRW, které na jejich podporu samozřejmě pamatují.

Na XXVII. kongresu DVRW, který se konal od 26. do 28. září 2005 v Bayreuthu, byla z iniciativy několika členů německé společnosti ustavena nová pracovní skupina pod názvem Arbeitskreis Theorie und Methodologie in der Religionswissenschaft (AKTUM; Pracovní skupina pro teorii a metodologii religionistiky). Její cíle lze formulovat následovně: vyhodnocení současné situace v religionistice se zřetelem na její teoretické a metodologické zázemí; teoretické a metodologické vymezení religionistiky vůči jiným disciplínám, které se tak či onak dotýkají náboženství (klasická filologie, sociologie, teologie, filosofie); religionistika jako samostatná disciplína v kontextu kulturních a sociálních věd; zvýšení úrovně veřejného akceptování religionistiky. Forma práce je těž, jako u dalších pracovních skupin, tzn. jednou ročně diskusní skupina, jednou za dva roky tematická konference. První, spíše seznamovací jednání AKTUM, se konalo

3.– 4. února 2006 na Religionistickém semináři univerzity v Hannoveru, první již skutečně pracovní konference pak 27.– 28. června 2008 v Marburku.

Marburské jednání bylo věnováno základnímu vymezení postavení religionistiky v systému věd. Vypracováním diskusního materiálu byl pověřen Hubert Seiwert, stávající předseda DVRW a vedoucí Ústavu religionistiky na univerzitě v Lipsku. Připravil text, který je záměrně ambivalentní, svým způsobem provokativní pro stoupence kteréhokoli teoretického směru v religionistice, ale který současně ukazuje na některé z nejvážnějších problémů této vědy, jimž se již není možné nadále vyhýbat. Během dvoudenního značně intenzivního a místy bouřlivého jednání na něj odpovídalo kolem osmnácti respondentů, a je zapotřebí říci, že zejména mladší religionisté, často vkládající naděje do kognitivní religionistiky, Seiwerta rozhodně nešetřili. Zároveň je však také nutné dodat, že přes veškerou kritičnost, otevřený nesouhlas, nebo naopak vyslovenou podporu se nikdo neurážel, nehrál si na dotčenou autoritu ani nešířil oblíbené kuloární „podpásovky“. Diskuse se držela věcných stanovisek, přes rozpory se přenášela s vtipem a s nadhledem, který je vlastní vzdělaným lidem, jimž jde o obor a nikoli o osobní důležitost. Česká religionistika se má co učit i v tomto ohledu.

Ačkoli nemá charakter vědecké studie a nelze ho tak rozhodně posuzovat, přináší časopis *Religio* podkladový text H. Seiwerta v českém překladu. Může sloužit alespoň jako ukázka současného hledání religionistiky, které bude ještě jistě spojeno s mnoha problémy a konflikty. Doplňující informace o AKTUM lze také najít na webové stránce <http://www.dvrw.de/html/aktum.html>.